

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/43/2020
Identifikačné číslo spisu: 1517215873
Dátum vydania rozhodnutia: 21.01.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1517215873.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ M. S., trvale bytom v C., O. XX/X a 2/ I. H., trvale bytom v T. I. T. D., C. XX/X, oboch zastúpených Mgr. Petrom Švarcom, advokátom v Prievdzi, Námestie slobody 1/17, proti žalovanému N. R., trvale bytom v H., I. T. XXXX/X, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 49C/43/2017, o dovolaní žalobkýň proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2019 sp. zn. 5Co/220/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) označeným uznesením podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákonov č. 87/2017 Z. z. a č. 350/2018 Z. z., ďalej tiež len „C. s. p.“) na odvolanie žalobkýň potvrdil v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania uznesenie Okresného súdu Bratislava V (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ a spolu s odvolacím súdom len „nižšie súdy“) z 24. mája 2019 č. k. 49C/43/2017-89, ktorým súd prvej inštancie zastavil konanie pre späťvzatie žaloby, odôvodnené mimosúdnou dohodou strán (§ 145 ods. 1 C. s. p.) a vyslovil, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania; žalovanému okrem toho nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Popri stotožnení sa s argumentáciou súdu prvej inštancie a poukaze na závery z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 26. júla 2012 sp. zn. 4 M Cdo 10/2012 zdôraznil predovšetkým to, že v tomto prípade došlo k zrušeniu a vyporiadaniu spoluvlastníctva k nehnuteľnosti (k bytu) na základe dohody strán iným, než v žalobe navrhnutým spôsobom (predaj tretej osobe a rozdelenie výťažku pri navrhovanom prikázaní bytu do výlučného vlastníctva žalovaného a uložení mu povinnosti vyplatiť žalobkyne) a k zastaveniu konania tak nedošlo zavinením žalovaného.

2. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podali obe žalobkyne (ďalej tiež len „dovolateľky“) dovolanie s návrhom na zmenu uznesení oboch nižších súdov priznaním im (dovolateľkám) voči

žalovanému nároku na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v celom rozsahu (100 %). Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovení § 420 písm. f/ aj § 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ C. s. p. Okrem všeobecnej námietky nesprávnym právnym posúdením veci a zotrvania na skorších tvrdeniach (podľa ktorých ony už pred začatím konania navrhovali nakoniec dosiahnutý spôsob vyporiadania a zastavenie konania zaviniť žalovaný ochotný na toto pristúpiť až v priebehu konania) ale neuviedli, v čom by mala spočívať tvrdená zmätočnosťná vada (postup súdu na ujmu práva dovolateľiek na spravodlivý proces) a rovnako ani nesformulovali právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo nimi napádané rozhodnutie odvolacieho súdu, neuviedli žiadne rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré by buď predstavovali rozdielnosť jeho judikatúry alebo také, od ktorých by sa odvolací súd odklonil a napokon ich dovolanie neobsahuje ani tvrdenie o doterajšom neriešení rozhodnej právnej otázky dovolacím súdom.

3. Žalovaný navrhol dovolanie odmietnuť, zotrúvajúc predovšetkým na svojej argumentácii z konania pred nižšími súdmi, podľa ktorej neskorú dohodu strán zaviniť svojim prístupom žalobkyne a nie je tak dôvod priznať im náhradu trov konania.

4. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strany, v ktorých neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), za splnenia i podmienky ich zastúpenia a spísania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), skúmal predovšetkým bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) existenciu zákonom ustanovených náležitostí dovolania a jeho prípustnosť. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo nebol možný iný, než takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C. s. p.) uvádza nasledovné :

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C. s. p.

6. Žalobkyne vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ C. s. p. a súčasne z § 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ rovnakého zákona.

7. Podľa § 420 písm. f/ C. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa § 431 ods. 1 C. s. p. dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení; podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada a napokon podľa § 447 písm. f/ C. s. p. dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

8. Vychádzajúc z obsahu práve odcitovaných ustanovení nemôže byť v prejednávanej veci žiadnej pochybnosti o tom, že dovolateľky v časti opierajúcej ich dovolanie o úpravu z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. si nespĺnili zákonom výslovne ustanovenú povinnosť vymedziť dovolaním tvrdený dovolací dôvod (zmätočnosť) a inak aj použitý dôvod prípustnosti dovolania (porušenie práva na spravodlivý proces ako dôsledok nesprávneho postupu súdu), pričom takéto ich opomenutie spôsobilo v príslušnej časti vecnú neprejednatelnosť dovolania s následkom v podobe nutnosti jeho odmietnutia podľa § 447 písm. f/ C. s. p.

9. Pre úplnosť v tejto časti možno pritom uviesť, že aj keby o práve uvedený prípad nevypravenia dovolania jednou zo zákonom vyžadovaných náležitostí nešlo a zmätočnosť by dovolateľky videli v tom, čo sa v takýchto prípadoch namieta najčastejšie, teda v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia

odvolacieho súdu, nešlo by im v tomto smere dať za pravdu, nakoľko obsah spisu v prejednávanej veci v ničom neopodstatňuje (prípadné) tvrdenie, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom zodpovedajúcim zákonu a za procesnú vadu podľa § 420 písm. f/ C. s. p. ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu, na ktorej záveroch ani v tejto konkrétnej veci nie je dôvod čokoľvek meniť, nepovažuje, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa (ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, o aký prípad tu ale nešlo).

10. Pokiaľ žalobkyne uvádzali, že prípustnosť ich dovolania je daná tiež na základe ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. (všetkých písmen ?), aj tu šlo o neakceptovateľnosť odôvodnenia dovolania prípustného podľa § 421 ods. 1 C. s. p. (v tomto prípade bez ohľadu na „kvalitu“ vymedzenia rozhodnej právnej otázky) súčasne tým, že na riešenie určitej právnej otázky už rozhodovacia prax dovolacieho súdu pozná ustálenú odpoveď (a odvolací súd sa mal riešením rovnakej otázky od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odchýliť), tým, že tá istá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená a (do tretice) tým, že vo vzťahu k riešeniu rovnakej otázky pretrváva stav rozdielnosti prístupu dovolacieho súdu. Takéto odôvodnenie dovolania v skutočnosti vykazuje znaky jeho vnútornej rozpornosti a vo svojej podstate znamená odôvodnenie dovolania neprípustným dôvodom (v tejto súv. porovnaj napríklad uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6 Cdo 123/2017). I keď vylúčením súčasnej existencie predpokladov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ aj c/ C. s. p. bez ďalšieho treba rozumieť, že principiálne nepôjde vylúčiť závislosť rozhodnutia odvolacieho súdu od vyriešenia až troch (resp. aj viacerých) právnych otázok, z ktorých jedna už ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená bola (a odvolací súd sa mal od takéhoto ustáleného riešenia pri rozhodovaní dovolaním napádaným rozhodnutím odkloniť), druhá naopak nie a u tretej je tu stav dosiaľ nezjednotenej rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu (kedy jedine, teda v prípade takejto kumulácie rozhodných právnych otázok odôvodnenie prípustnosti dovolania všetkými inak nezlučiteľnými dôvodmi môže mať svoje opodstatnenie), v prejednávanej veci o prípad takejto výnimky z pravidla nešlo (či presnejšie v dôsledku vypravenia dovolania zo strany právneho zástupcu dovolateľiek spôsobom opísaným vyššie usudzovaniu na takúto výnimku chýbali podklady).

11. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Otázkou relevantnou z hľadiska tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (nie otázka skutková). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C. s. p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (1 Cdo 126/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 132/2017, 4 Cdo 207/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 221/2017).

13. Aby na základe dovolania podaného podľa ustanovenia, o ktorom je reč, mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach §§ 431 až 435 C. s. p. (2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 38/2019, 4 Cdo 32/2018, 6 Cdo 113/2017, 7 Cdo 25/ 2018, 8 Cdo 100/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napádané rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna

úprava dovolacieho konania obsiahnutá v C. s. p., podobne ako predchádzajúca právna úprava, dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

14. Postupujúc podľa práve uvedeného dovolací súd poukazuje na to, že pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od takto „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. potom dopadá na situáciu, v ktorej určitá (dovolaním nastolená a pre rozhodnutie odvolacieho súdu významná) právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe) a o právnu otázku relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p. ide v prípade otázky, ktorá už bola senátmi dovolacieho súdu riešená, nedošlo však k zjednoteniu ich názorov, čo sa navonok prejavilo v rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu o tejto otázke (teda v existencii prinajmenšom dvoch jeho rozhodnutí, ktorých závery vo vzťahu k tejto otázke predstavujú významové protiklady).

15. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 C. s. p. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie dovolacieho súdu mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ a mohlo by viesť k procesne neprípustnému bezbrehému dovolaciemu prieskumu priechiacemu sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v C. s. p., ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/ tohto zákona (v tejto súvislosti porovnaj tiež Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK 2016, str. 1382, ako aj 3 Cdo 28/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 50/2017 či 8 Cdo 78/2017).

16. Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili nižšie súdy a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu (pasivitu) dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

17. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., sa totiž dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pri tom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolateľ nevyvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolateľom tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikročiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu. To obdobne platí aj u dovolania, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ C. s. p., avšak s tou výnimkou, že v tomto prípade je nutnou argumentácia v prospech skutkovej podobnosti a právnej totožnosti všetkých troch porovnávaných prípadov, ako aj v prospech toho z riešení zvolených dovolacím súdom, ktoré je dovolateľovi na prospech a v zhode s ktorým odvolací súd nerozhodol. Hoci zdanlivo najmenšiu prácu má dovolateľ (a naopak najprácejšou je pozícia najvyššieho súdu) u dovolaní opieraných o úpravu z § 421 ods. 1 písm. b/ C. s. p. (kde dovolateľovi postačuje tvrdiť stav doterajšieho neriešenia rozhodnej právnej otázky dovolacím súdom a dovolací súd má povinnosť - pokiaľ sa s tvrdením dovolateľa nestotožní - i za

pomoci konkrétnych výstupov svojej rozhodovacej praxe argumentovať, prečo tu názor dovolateľa neobstojí), aj v tomto prípade je z pohľadu vecnej prejednatel'nosti dovolania rozhodujúcim vymedzenie rozhodnej právnej otázky spôsobom vylučujúcim jej zámenu s inou otázkou a tiež schopnosť dovolateľa presvedčiť, že tu naozaj ide o otázku právnú.

18. V prejednávanej veci si ale žalobkyne povinnosť celkom jednoznačným a pochybnosti nevzbudzujúcim spôsobom sformulovať tú právnu otázku, od ktorej riešenia bolo podľa ich názoru závislým v ich neprospech vyznievajúce rozhodnutie odvolacieho súdu, nespĺnili (pričom so zreteľom k už uvedenému vyššie v intenciách tohto prípadu a rozhodnutia sa dovolateľiek pre súčasné tvrdenie dôvodov prípustnosti dovolania podľa všetkých písmen z ustanovenia § 421 ods. 1 C. s. p. nutným bolo vymedzenie aspoň troch právnych otázok, každej zodpovedajúcej situácii podľa jedného písmena). Za takéhoto stavu vecí menej významným (i keď nie celkom bez významu) bolo, že si nespĺnili ani povinnosť nimi zvoleným dôvodom prípustnosti dovolania prispôbiť tiež argumentáciu, nasvedčujúcu stavu ustálenia judikatúry najvyššieho súdu a odchýlenia sa odvolacieho súdu od takejto judikatúry, stavu doterajšieho neriešenia určitého problému dovolacím súdom a/alebo stavu rozdielnosti judikatúry najvyššieho súdu a potreby jej zjednotenia; hoci platí, že ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C. s. p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní vymedziť náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod (§ 420 v spojení s § 431, resp. § 421 v spojení s § 432 C. s. p.).

19. Najvyššiemu súdu zo všetkých vyššie priblížených dôvodov preto neostávalo iné, než dovolanie žalobkyní aj v časti opieranej o úpravu z § 421 ods. 1 C. s. p. podľa § 447 písm. f/ rovnakého zákona odmietnuť.

20. Výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinili neprípustným dovolaním žalovaní a právo na náhradu trov tohto konania preto vzniklo ich procesnej súperke (§ 453 ods. 1 a § 256 ods. 1 per analogiam C. s. p.). Dovolací súd preto i v súlade s ďalším ustanovením § 262 ods. 1 C. s. p. rozhodol len o nároku na náhradu (s tým, že o výške náhrady rozhodne samostatným uznesením súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 a § 263 ods. 1 C. s. p.).

21. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0, v časti trov konania pomerom 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.